

Lausuntoyhteenveto

13.3.2026

VN/36703/2025
VN/36703/2025-MMM-70

Lausuntoyhteenveto

Hallituksen esitys laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Lausuntopyyntö ja lausunnonantajat	2
3	Tiivistelmä	2
4	Yksityiskohtainen palaute	3
4.1	Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi (10 c §).....	3
4.2	Metsänkäyttöilmoitus (14 §)	5
4.3	Metsärikos ja metsärikkomus (18 §)	6
4.4	Eläinlajien rauhoitus (70 § 6 mom).....	7
4.5	Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä (82 §).....	7
4.6	Esityksen vaikutukset	10
4.7	Muut huomiot.....	11
	Liite 1 Lausunnonantajat.....	12
	Liite 2 Lausuntopyynnön jakelu.....	14

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 § ja 82 § muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsälakia ja luonnonsuojelulakia. Metsälakiin lisättäisiin metsänhakuuta ja muuta metsätalouden harjoittamista koskevat rajoitukset ja velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi. Samoin täydennettäisiin metsälain seuraamussääntelyä. Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi lintujen häirintäkiellon toimeenpanoa selkeyttävät säännökset, jotta kansallinen sääntely vastaisi lintudirektiivin sisältöä.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä erityisesti liittyen pesintäaikaisiin metsänhakkuihin. Sääntelyn taustalla on EU:n tuomioistuimen ratkaisu, jossa tuomioistuin täsmensi EU:n lintudirektiivin tulkintaa.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä ja luonnonsuojelulakia koskevan muutoksen osalta ympäristöministeriössä. Vastaavasti lausuntoyhteenvedo on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä ja luonnonsuojelulakia koskevan muutoksen osalta ympäristöministeriössä.

2 Lausuntopyyntö ja lausunnonantajat

Maa- ja metsätalousministeriö lähetti luonnoksen hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 § ja 82 § muuttamisesta lausuntokierrokselle 19.1.2026. Lausuntokierros päättyi 16.2.2026. Esityksellä oli tavanomaista lyhyempi lausuntoaika. Kiireellisen aikataulun taustalla on se, että kansallisen lainsäädännön olisi tarkoituksenmukaista olla voimassa ennen seuraavaa lintujen pesintäaikaa.

Lausuntopyyntö toimitettiin yhteensä 84 taholle. Myös muilla kuin lausuntopyynnön jakelussa mainituilla tahoilla oli mahdollisuus antaa lausunto.

Lausuntoja annettiin määräaikaan mennessä yhteensä 60, joista suurin osa tuli lausuntopalvelu.fi kautta. Lisäksi määräajan jälkeen maa- ja metsätalousministeriöön toimitettiin Luonnonvarakeskuksen lausunto. Lausunnonantajista neljä ilmoitti, että niillä ei ole lausuttavaa tai etteivät anna lausuntoa. Lausunnonantajista kuusi oli yksityishenkilöitä.

Lausunnot ovat julkisia ja ne löytyvät osoitteesta <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM055:00/2025> .

3 Tiivistelmä

Lausunnonantajat kannattivat lähtökohtaisesti esityksen tavoitteena olevaa lintujen pesimäaikaisen suojelun vahvistamista ja pitivät esitystä tarpeellisenä ja lintudirektiivin toimeenpanon kannalta välttämättömänä. Samalla useat lausunnonantajat toivat esille, että sääntely edellyttää täsmentämistä.

Keskeinen esitetty palaute koski linnuston arviointivelvoitetta. Lausunnonantajien mukaan velvoite ei ole riittävän selkeä, ja sen muotoilu jättää epäselväksi, mitä toimenpiteitä toimijoilta odotetaan. Tämän nähtiin heikentävän oikeusvarmuutta ja vaikeuttavan valvontaa. Osassa lausunnoista tuotiin esille, että salassa pidettävän lajitietojen saatavuutta tulisi edelleen parantaa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti välttämättömänä, että esityksen tulee sisältää säännökset lajitietojen saatavuudesta. Joissakin lausunnoissa korostettiin maastohavaintojen ja asiantuntevien kartoittajien roolia tietojärjestelmän tietojen ohella linnuston arviointia suorittaessa.

Alueita, jossa puunkorjuu on kiellettyä lintujen pesinnän kannalta merkityksellisenä aikana, pidettiin osin liian kapeina, osassa lausunnoista vastaavasti tarkoituksenmukaisina. Lausunnoissa esitettiin lisäksi käytännön täsmennyksiä, kuten minimipinta-alan määrittämistä reheville lehtipuuvaltaisille metsille, lahopuun määrittämisen lisäämistä ja mahdollisuuden kuljettaa puutavaraa rajoitusalueen läpi rajoitusaikana.

Lintujen pesinnän kannalta merkityksellisenä aikana puunkorjuun yhteydessä säästettävien rakennepiirteiden eli isojen haapojen, kolo- sekä pysty- ja maalahopuiden säästämistä pidettiin ekologisesti tärkeänä ja tarkoituksenmukaisena. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoi, että velvoitteen rajaaminen vain merkityksellisimpään pesintäaikaan on riittämätöntä ja velvoite tulisi ulottaa ympärivuotiseksi. Osa metsäalan toimijoista nosti esiin käytännön ongelmia esimerkiksi maalahopuun havaitsemisessa ja siirtämisessä.

Osassa lausunnoista metsänkäyttöilmoituksella annettavaa ilmoitusta hakkuun ajoittumisesta lintujen pesintäaikaan pidettiin tarpeellisena ja perusteltuna. Lisäksi jotkin lausunnonantajista katsoivat, että hakkuun ajoittamisen lisäksi ilmoituksella voitaisiin antaa lisätietoja tehdystä ennakoarvioinnista. Monet metsäalan toimijat, metsäkeskus mukaan lukien, katsoivat sen olevan hallinnollisesti kuormittava eikä sen nähty tuovan lisäarvoa valvonnalle. Myös tietojärjestelmämuutosten arvioitiin olevan merkittäviä. Hakkuun ajoittumisesta ilmoittamisen sijaan esitettiin, että metsäkeskus lähettäisi hakkuuoikeuden haltijalle ja maanomistajalle ilmoituksen, jos metsänkäyttöilmoituksen mukainen käsittelyalue osuu tai on lähellä rajoituksen alaista kohdetta. Metsäkeskus esitti, että hallinnon selkeyden ja tietojärjestelmien muutosten kannalta kustannustehokkain vaihtoehto olisi sisällyttää pesintäaikaista puunkorjuuta koskevat rajoitusalueet metsälain 7 a §:n perusteella ilmoitettaviin kohteisiin.

Esitystä metsärikoksen ja metsärikkomuksen osalta pääsääntöisesti kannatettiin. Lausunnonantajista muutama esitti, että pykälään pitäisi nostaa metsärikkomukseksi lintujen esiintymisen arvioinnin sekä ennalta ehkäisevien toimenpiteiden laiminlyönti. Oikeusministeriö ja metsäkeskus kiinnittävät huomiota sääntelyn tekniseen toimivuuteen ja sanktioiden yhteensopivuuteen muun lainsäädännön kanssa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoi lausunnossaan tahallisuutta koskevan sääntelyratkaisun olevan poikkeuksellinen.

Luonnonsuojelulain 70 §:ään ehdotettavaa viittaussäännöstä metsälain uuteen pykälään kannatettiin metsätaloustoimijoiden lausunnoissa. Niistä kävi kuitenkin ilmi, että säännöksen informatiivinen luonne ymmärrettiin virheellisesti poissulkeväksi ja säännöstä esitettiinkin Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n lausunnossa selvennetävän tältä osin.

Luonnonsuojelulain 82 §:n yleispoikkeussäännöstä koskeva esitys jakoi voimakkaasti lausunnonantajia. Metsätalouden toimijat kannattivat muutosta. Sen sijaan luonnonsuojelujärjestöt, tutkijat ja yksityishenkilöt vastustivat sitä. Lausunnoissa korostettiin, että jäsenvaltiona Suomella on oikeus säätää tiukemmin, kuin lintudirektiivin minimitaso velvoittaa. Lausunnoissa nostettiin ongelmalliseksi häirinnän ”merkittävä vaikutus” -kriteerin käytännön arvioinnin vaikeus, joka liittyy myös metsälain ehdotettuun 10 c pykälään. Samoin lausunnoissa edellytettiin selkiytettävän, mitkä täsmällisesti ovat uhanalaisia ja harvalukuisia lintulajeja. Lajin kannan ja tyydyttävän tason määritelmän katsottiin jäävän myös liian epäselväksi ja valtakunnan tasolla hakkuiden kumulatiivisten vaikutusten arviointi ongelmalliseksi. Erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, että uhanalaisuus ja harvalukuisuus -edellytykset on yhdistetty, sillä osa uhanalaisista lajeista ei ole vielä harvalukuisia, mutta voimakkaasti taantuneita (esimerkiksi hömötiainen).

Oikeusministeriö toivoi esityksessä selkeytettävän ehdotettavan yleispoikkeuksen soveltamisalan suhdetta ehdotettavaan metsälain 10 c §:ään. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja Lupa- ja valvontavirasto kyseenalaistivat puolestaan sen, että yleispoikkeus perustuisi kategorisesti tiettyjen toimintojen sallimiseen.

Säännökseen lisättäväksi ehdotettua sanaa ”tavanomainen” vastustettiin yhdessä lausunnossa.

Esityksen vaikutuksista tuli monipuolista palautetta. Useat ympäristöjärjestöt, tutkimustahot ja kuntien ympäristöviranomaiset painottavat, että muutoksella on merkittävä potentiaali parantaa lintujen pesimäaikaista suoje-
lua. Useiden lausujien mielestä esitys jää vaikutuksiltaan osin riittämättömäksi ja eläinsuojelullisten ja ekologisten vaikutusten arviointia pidettiin puutteellisena. Metsäalan toimijat katsoivat, että vaikutusarvio tunnistaa osan muutoksen vaikutuksista, mutta aliarvioi kustannuksia ja toteutukseen kohdistuvia riskejä. Muutamat lausunnonantajat näkivät, että ehdotetut veloitteet voivat lisätä puunkorjuun kausiluonteisuutta.

Luonnonsuojelujärjestöt katsoivat, että luonnonsuojelulain 82 §:n ehdotettu säännös heikentää lintujen suojelutilannetta.

4 Yksityiskohtainen palaute

4.1 Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi (10 c §)

Säännöstä metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista lintujen huomioon ottamiseksi pidettiin pääsääntöisesti kannatettavana ja sääntelyn tarkentamista lintudirektiivin toimeenpanon vuoksi välttämättömänä.

Säännökseen, jossa säädetään metsän hakkaajana velvollisuudesta tehdä linnuston arviointia ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet ennen puunkorjuuta sekä metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyviä muita toimenpiteitä kiinnitettiin huomioita useissa lausunnoissa. Valtaosa lausunnonantajista ei pitänyt veloitetta riittävän selkeänä ja monet lausunnonantajat painottavatkin arviointiveloitteen täsmenämistä. Sen muotoilun nähtiin

jättävän auki, mitä toimenpiteitä toimijalta todella edellytetään. Tämän nähtiin heikentävän oikeusvarmuutta ja vaikeuttavan valvontaa. Valvonnan ja arvioinnin riittävyys todentamiseksi muutamissa lausunnoissa esitettiin, että arviointi tulisi dokumentoida. Esimerkiksi Sahateollisuus ry katsoi, että pykälässä mainitut ennaltaehkäisevät toimenpiteet tulisi pykälässä yksilöidä. Myös Metsähallitus nosti lausunnossaan esille, että 1 momentissa tai lain perusteluissa tulisi kuvata arviointimenettelyjä ja asianmukaisia toimenpiteitä, jotka katsotaan riittäviksi linnuston huomioonottamiseksi.

Osa lausunnonantajista katsoi, että linnuston arviointi tulee olla toteutettavissa saatavilla olevan luotettavan ja ajantasaisen viranomaisvarmistuksen sähköisen aineiston, kuten luonnonsuojelun tietojärjestelmien aineiston ja metsävaratiedon perusteella. Lupa- ja valvontavirasto puolestaan näki, että nykyiset tietojärjestelmät eivät sisällä riittäviä lajitietoja, joten arvioinnin toteuttaminen edellyttäisi uusia tietovarantoja, prosesseja ja koulutusta, ja näiden kuvaus jää esityksessä vajavaiseksi. Useissa lausunnoissa lajitietojen saatavuus koettiin ongelmaksi. Monien lajien esiintymiä koskevat paikkatiedot ovat joko julkisuuslain perusteella salassa pidettäviä tai esimerkiksi pesien sijaintitiedot ovat karkeistettuja. MTK ry toi asiaan liittyen esille, ettei esimerkiksi metsänhoitoyhdistys voi paljastaa salassa pidettävää tietoa lajin esiintymisestä sille maanomistajalle, jota tieto sijainnin vuoksi koskee. Suomen metsäkeskus huomautti, että nykyisellään julkisuuslain perusteella salassa pidettävän lajitiedon saaminen edellyttää vireillä olevaa metsän hoito- ja käyttötoimenpidettä ja siten esimerkiksi maanomistaja ei voi ennakkollisesti ottaa huomioon lajesiintymiä alueella. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti välttämättömänä maanomistajien oikeusturvan kannalta, että esitys sisältää oleelliset säännökset siitä, miten salassapitosäännösten estämättä lintudirektiivin huomioon ottamisen mahdollistavat tiedot ovat maanomistajan ja metsänhoito- ja käyttötyöstä vastaavien saatavilla.

Muun muassa Suomen ympäristökeskus katsoi, että linnuston arviointi vaatii maastohavainnointia eikä metsätyypin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella voida muodostaa luotettavaa kuvaa linnustosta. Joissakin lausunnoissa kiinnitettiin huomioita arvioinnin tekijän riittävään osaamiseen. Osa lausunnonantajista näki, että metsäammattilaisilla ei ole riittävää osaamista linnuston arvioimiseksi. Esimerkiksi Suomen luonnonsuojeluliitto totesi, että lähtökohtaisesti arvioinnissa tulisi käyttää asiantuntevaa linnustokartoittajaa, erityisesti jos kyse on pesintäajalle sijoittuvasta hakkuusta. Lisäksi Suomen luonnonsuojeluliitto esitti, että säännökseen lisättäisiin vaatimus arvioinnin ajantasaisuudesta.

Lupa- ja valvontavirasto totesi lausunnossaan, että linnuston arvioinnin osalta jää epäselväksi, onko metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien muiden toimenpiteiden toteuttajalle haluttu säätää samanlaiset velvoitteet kuin puunkorjuun osalta metsänhakkaajalle. MTK ry, Maanomistajan Liitto ry ja Metsäteollisuus ry näkivät, että arviointi tulisi ulottaa vain esityksen mukaisena rajoitusaikana toteuttaviin hakkuisiin tai vaihtoehtoisesti sen ulkopuolella edellytettäisiin suppeampaa arviointia. Lisäksi esimerkiksi Suomen Yhteismetsät ry:n ja MTK:n lausunnoissa esitettiin, että linnuston arviointivelvollisuutta ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä edellytettäisiin vain puunkorjuun yhteydessä eikä se siten koskisi muita metsän hoidon toimenpiteitä, kuten esimerkiksi taimikonhoitoa ja maanmuokkausta.

Noin neljännes lausunnonantajista katsoi, että esityksen rajaus reheviin lehtipuuvaltaisiiin metsiin, korpiin ja rantametsiin on liian kapea ja metsien hoitamisen ja käyttämisen rajoituksia tulisi laajentaa esitetystä. Rajoitusten laajentamiseksi esitettiin erilaisia vaihtoehtoja; puunkorjuun rajoitusten tulisi koskea kaikkia metsätyyppejä, rajoitukset tulisi laajentaa kaikkiin reheviin metsätyyppeihin puolajesta riippumatta tai vähintään tuoreisiin sekapuustosiin metsiin. Seinäjoen kaupunki näki, että rajoitusten alaisen rehevän lehtipuuvaltaisen metsän lehtipuuosuuden tulisi olla pienempi, esimerkiksi 30 % esitetyn yli 50 % sijaan. Suomen metsäkeskus esitti, että meret tulisi lisätä vesistöiksi rantametsiä koskevassa määritelmässä.

Toisaalta metsätalous- ja teollisuustoimijat katsoivat, että esitettyjä rajoituksia voidaan pitää perusteltuina ja kohtuullisina. Toimijat kuitenkin varoittavat, että liian laajasti määritellyt hakkuukiellot aiheuttaisivat merkittäviä taloudellisia ja logistisia ongelmia, lisäisivät kausiluonteisuutta ja hankaloittaisivat puunhankintaa. Erityisesti metsäalan toimijat esittivät, että hakkuurajoitusten alaisille reheville lehtipuuvaltaisille metsille tulisi määritellä käytännön toimintaa selkeyttävä minimipinta-ala. Lausunnoissa nähtiin, että minimipinta-alan puuttuminen saattaa johtaa tuoreiden kankaiden puunkorjuun hankaloitumiseen pienialaisten lehtipuuvaltaisten alueiden pilkkoessa käsittelyalueita hyvin pieniin osa-alueisiin. Minimipinta-ala lausunnoissa nousi esille kolme eri vaihtoehtoa; 1 hehtaari, 0,5 hehtaaria ja 0,3 hehtaaria. Sahateollisuus ry lisäksi esitti, että rajoitusten alaisen kohteen tulisi noudattaa avoimen metsävaratiedon mukaisia kuviorajauksia. Useat metsäalan toimijat lisäksi esittivät, että rajoitusalueen läpi tulee voida kuljettaa puuta ja hakkuutähteitä olemassa olevaa ajouraa pitkin tai tehdä uusi ajoura, mikäli muita reittejä ei olisi kohtuudella käytettävissä. Tornator Oy näki, että saarikohteen puunkorjuussa lintujen pesintäaikaisten rajoituksia ei voida aina noudattaa, sillä korjuuajankohtaa määrittelee järvien vedenkorkeus, joka on yleiseen pesintäaikaan korkeimmillaan. SLC r.f. esitti puunkorjuun rajoitusajaksi lyhyempää, kahden kuukauden, ajanjaksoa.

Esityksen laajentamista esitettiin myös pesintäaikaisen puunkorjuun yhteydessä jätettävien rakennepiirteiden, kuten lahoppuun, kolopuiden ja vanhojen haapojen, osalta. Rakennepiirteiden säästämistä koskevia säännöksiä pidettiin yleisesti tarpeellisina luonnon monimuotoisuuden kannalta. Useat lausunnonantajat kuitenkin huomauttivat, että velvoite on asetettu vain pesimäaikana tehtäviin hakkuisiin ja rakennepiirteiden säilyttäminen puunkorjuun yhteydessä ympäri vuoden toisi enemmän monimuotoisuushyötyjä. Ympäristöjärjestöt korostivat, että näiden rakennepiirteiden säilyttäminen on keskeistä kolopesijöiden ja lahoppuusta riippuvaisten lajien turvaamisessa.

Monet metsäalan toimijat pitivät rakennepiirteiden säästämisvelvoitetta pääsääntöisesti hyvänä. Maalahoppuun säästämistä pidettiin kuitenkin ongelmallisena, koska kaikkien maalahoppuiden havaitseminen on vaikeaa rehevän aluskasvillisuuden joukosta, maalahoppuiden kiertäminen ja pitkälle lahonneen maapuun siirtäminen koneen tieltä sitä hajottamatta on usein mahdotonta. Lausunnoissa esitettiin, että säästämisen sijaan tulisi kiellettyä olla maalahoppuun kerääminen tai poistaminen. Lisäksi metsäalan lausunnoissa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen määritellä tarkemmin, mikä on säästämisvelvoitteen piirissä oleva lahoppu. Esimerkiksi Laania Oy ehdotti, ettei kaarnakuoriaisten tai muiden hyönteisten sekä esim. kuivuuden kasvukauden aikana tai sitä edeltävien viiden vuoden aikana tappamia kuusia ja mäntyjä ei pidettäisi esityksessä tarkoitettuna lahoppuuna.

Esityksen mukaisiin rajoituksiin esitettiin myös muita yksittäisiä muutoksia ja täsmennyksiä. Etämetsänomistajien Liitto esitti metsänomistajan pienimuotoisten omatoimisten hankintahakkuiden mahdollistamista myös esityksen mukaisena hakkuiden rajoitusaikana. Sahateollisuus ry esitti, että lehtipuuvaltaisuuden vaatimuksen tulee koskea myös korpia. Metsähallitus huomautti, että korprien osalta tulee selkeyttää, määritelläänkö se turvekerroksen paksuuden vai suokasvillisuuden mukaan. Suomen luonnonsuojeluliitto esitti, että pesien vahingoittamisen välttämisen lisäksi toimenpiteiden suunnittelussa olisi otettava huomioon, etteivät toimenpiteet aiheuta sellaista häirintää, joka johtaisi pesinnän epäonnistumiseen. Tornator Oy ja Väylävirasto näkivät, että sääntelyyn tulisi sisällyttää riittävä siirtymäaika, joka huomioisi jo tehdyt sopimukset.

Useat lausunnot tuovat esiin myös huolen siitä, että esityksessä ei ole huomioitu riittävästi hakkuurajoitusten vaikutuksia sähköverkon rakentamiseen, kunnallisteknisiin töihin tai energiahankkeisiin, joiden hakkuut jäävät usein metsälain soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkiksi Fingrid, Väylävirasto, Energiategollisuus ja Metsähallitus näkivät, että säännöksen soveltamisalaa tulee tarkentaa.

Osassa lausunnoista esitettiin, että ehdotettu sääntely, jonka mukaan pesien tai lintuyksilöiden vahingoittamista ei pidettäisi luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisuutena tekona, jos 10 c §:n 1–3 momentin velvoitteita on noudatettu, poikkeaa sekä lintudirektiivin velvoitteista että EU-tuomioistuimen Voore Metsä -ratkaisun tulkinnasta. Lausunnoissa korostettiin asiaan liittyen, että direktiivin ja EU-oikeuden mukaan tahallisuutta ei rajata toimijan tarkoituksen perusteella, vaan siihen, hyväksyykö toimija riskin kielletyn seurauksen toteutumisesta.

Apulaisoikeusasiamies totesi, että tahallisuuden määritelmän kytkeminen ulkoisiin menettelyihin on poikkeuksellista. Lausunnon mukaan tahallisuus ei voi riippua menettelyllisistä toimenpiteistä, vaan siitä, mitä toimija tosiasiallisesti tietää ja hyväksyy. Oikeusministeriö myös kehotti harkitsemaan, olisiko esitysluonnoksessa ehdotettavan metsälain 10 c §:n 4 momentin mukainen säännös perustelluinta sijoittaa esitysluonnoksen mukaiseen säännökseen vai siinä viitattuun luonnonsuojelulain 70 §:ään. Apulaisoikeusasiamies katsoi, että tahallisuutta ei tulisi kytkeä rikosoikeudellisen tahallisuuden arviointiin.

Asetuksenantovaltuus tarkemmista säännöksistä linnuston arvioinnista ja ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisesta ja käyttämisestä nähtiin pääsääntöisesti tarpeellisena ja hyväksyttävänä. Asetuksen nähtiin täsmäntävän lakia ja siten mahdollistavan käytännönläheisen ja selkeän toimintamallin. Koneyrittäjät ry puolestaan katsoi, että valtuus on perusteltua säätää lain myöhemmän mahdollisen täsmennystarpeen takia. Koska asetusluonnosta ei ollut liitetty lausuntopyyntöön, usea lausunnonantaja piti asetusantovaltuuden tarpeellisuuden arvioimista vaikeana. Lisäksi muutamissa lausunnoissa huomautettiin, että asetuksella voidaan ainoastaan tarkentaa jo säädettyjä toimenpiteitä, eikä laajentaa lain soveltamisalaa säätämällä uusista velvoitteista.

4.2 Metsänkäyttöilmoitus (14 §)

Ympäristöjärjestöt, tutkimuslaitokset ja osa viranomaisista pitivät metsänkäyttöilmoitukseen lisättävää tietoa hakkuun ajoittumisesta lintujen pesintäajan suhteen tarpeellisena ja perusteltuna. Lisäksi esitettiin, että ilmoituksen tulisi sisällyttää esityksestä poiketen enemmän tietoa, kuten metsätyyppi, tieto linnuston huomioiduksi tehdystä selvityksistä, kohteen riskinarviointi ja dokumentointi siitä, miten pesimäaikainen hakkuu suunnitellaan toteutettavaksi. Lausunnoissa esitettiin myös, että tarkempi ilmoitusvelvollisuus kohdistettaisiin vain sellaisiin hakkuisiin, joiden tiedetään varmasti toteutuvan pesintäaikana.

Helsingin yliopiston luonnontieteellinen keskusmuseo, Suomen ympäristökeskus sekä Suomen luontopaneeli totesivat, että asetuksenantovaltuus tulisi säätää velvoittavassa muodossa eli "asetuksella säädetään".

Suomen luonnonsuojeluliitto näki, että mikäli kohteen ennakoarvioinnin perusteella jäisi metsänkäsittelystä riski lintudirektiivissä kielletylle seuraukselle, tulisi metsänkäsittelytoimenpiteiden ohjautua luonnonsuojelulain valvonnalle viranomaiselle metsänkäsittelyn rajaamiseksi tai kieltämiseksi.

Metsäkeskus, Metsähallitus ja iso osa muista metsäalan toimijoista suhtautuivat lähtökohtaisesti lausunnoissaan kielteisesti pesimäaikaan liittyvän hakkuun ajankohdan ilmoittamisvelvollisuuteen, koska siitä katsottiin aiheutuvan ylimääräistä hallinnollista taakkaa metsäalan toimijoille, ilman että se toisi lisäarvoa lintujen suojelemaan koskevien velvollisuuksien noudattamisen valvonnalle. Suomen metsäkeskus perusteli kantaansa sillä, että se valvoo kaikkia toteutuneita hakkuita satelliittien keräämän tiedon perusteella, eikä 10 c §:n valvonta voi perustua metsänkäsittelytoimenpiteissä ilmoitettuun hakkuun ajankohtaan, sillä 10 c §:ssä säädettyjen velvollisuuksien valvonta edellyttää, että metsäkeskuksen olisi selvitettävä kaikkien toteutuneiden hakkuiden ajankohta riippumatta siitä, mitä metsänkäsittelytoimenpiteissä olisi ilmoitettu hakkuun ajankohdasta. Edelliseen metsäkeskuksen mukaan liittyisi, että koska metsänkäsittelytoimenpiteeseen sisältyvän lintujen pesintäaikaisten hakkuiden ajankohdan ilmoituksen ei olisi tarkoitus olla kohteen hakkuun ajoittamista koskevan tiedon osalta sitova, ei sitä voitaisi pitää luotettavana valvonnan lähtökohtana. Lausunnoissa nostettiin esiin, että hakkuun tarkkaa ajankohtaa ei yleensä tiedetä ilmoitusta tehtäessä, koska hakkuun ajankohtaan vaikuttavat sääolosuhteet, markkinatilanne ja korjuulogiikkaan liittyvien käytännön järjestelyjen toteutuminen. Muutoksen arvioidaan aiheuttavan huomattavaa hallinnollista ja tietojärjestelmäkuormitusta niin metsäalan yrityksille kuin metsälakia valvovalle Metsäkeskukselle. Muutamassa lausunnossa huomautettiin, että toimijoiden tietojärjestelmien muutostyöt voitaisiin aloittaa vasta, kun tieto ilmoitusvelvollisuuden tarkasta sisällöstä ja metsätietostandardin muutoksista olisi selvillä. Muutamassa lausunnossa tuotiin esiin myös tarve täsmentää sääntelyä: on selvennettävä, koskisiko muutos myös ennen lain voimaantuloa tehtyjä ilmoituksia, miten ilmoituksen tarkistaminen käytännössä tapahtuisi ja millä tavoin eri menettelyt sovitetaan yhteen nykyisen lainsäädännön ja valvontakäytäntöjen kanssa.

Metsäalantoimijat nostivat esille, että hakkuutilanteen muuttuessa, on voitava tarkentaa korjuuaikaa olemassa olevaan ilmoitukseen. Lausunnossaan Suomen metsäkeskus huomautti, että nykyinen metsälain käsittelyjärjestelmä Kanto ei tunnista metsänkäsittelytoimenpiteiden tarkentamista, joten se pitäisi tehdä toimittamalla Metsäkeskukselle uusi metsänkäsittelytoimenpiteiden ilmoitus, joka korvaisi aiemman ilmoituksen. Metsäkeskuksen mukaan tämä johtaisi kaksinkertaiseen työhön sekä metsänkäsittelytoimenpiteiden laatijalle että Metsäkeskukselle ilmoituksen käsittelyssä.

MTK ry, Sahateollisuus ry ja Metsäteollisuus ry näkivät, että metsänkäsittelytoimenpiteiden pohjalta metsäkeskus voisi lähettää maanomistajille ja hakkuuoikeuden haltijoille neuvonnallisia herätteitä, jos metsänkäsittelytoimenpiteiden metsävaratiedon perustella kohdistuu 10 c §:n 2 momentissa määriteltyihin kohteisiin. Tämä ei kuitenkaan edellyttäisi hakkuun ajankohdan ilmoittamista metsänkäsittelytoimenpiteissä. Myös Maanomistajien Liitto kannatti menettelyä, jossa metsäkeskus lähettäisi metsänkäsittelytoimenpiteiden tekijälle muistutusviestin pesintäaikaista rajoitteista sekä niihin liittyvistä ohjeista. Metsäkeskus esitti, että hallinnon selkeyden ja tietojärjestelmien muutosten kannalta kustannustehokkain vaihtoehto olisi sisällyttää pesintäaikaista puunkorjuuta koskevat rajoitusalueet metsälain 7 a §:n perusteella ilmoitettaviin kohteisiin. Säännöksen mukaan Metsäkeskuksen olisi ilmoitettava maanomistajalle ja hakkuuoikeuden haltijalle, mikäli metsänkäsittelytoimenpiteiden mukaisella käsittelyalueella tai sen läheisyydessä olisi tällainen 7 a §:n kohde.

4.3 Metsärikos ja metsärikkomus (18 §)

Esitystä metsärikkoksen ja metsärikkomuksen osalta pääsääntöisesti kannatettiin. BirdLife Suomi ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Metsäliike ja yksityishenkilö esittivät, että pykälään pitäisi nostaa metsärikkomukseksi myös 10 c §:n 1 momentin eli lintujen esiintymisen arvioinnin sekä ennalta ehkäisevien toimenpiteiden laiminlyönti. Lausuntojen mukaan tämä varmistaisi, että lain velvoitteet toteutuisivat käytännössä eikä lintujen pesimäaikaisten suojeleminen jäisi epäselvän sääntelyn varaan. Tällä arvioitiin olevan myös ohjauvaikutusta; jos arviointivelvoitteiden laiminlyöntiä ei sanktioida, laki ei välttämättä ohjaa toimijoita riittävään huolellisuuteen.

Bioenergia ry nosti esille, että metsävaratiedoissa on myös satunnaisesti virheitä (esim. lehtipuuosuus ja metsätyyppi) ja siten toimijoille määrättyjen sanktioiden tulee olla suhteessa virheiden luonteeseen ja toistuvuuteen, eikä heille tule määrätä sanktioita metsävaratiedon virheistä. Metsäkeskus ja oikeusministeriö kiinnittävät huomiota sääntelyn tekniseen toimivuuteen ja sanktioiden yhteensopivuuteen muun lainsäädännön kanssa. Metsäkeskus arvioi, että uusi sääntely tulee lisäämään rikkomusepäilyjen määrää ja niiden selvittämisen työkuormaa, minkä vuoksi rangaistavuuden rajat olisi määriteltävä tarkemmin, jotta valvonta olisi johdonmukaista

ja oikeudenmukaista. Oikeusministeriö puolestaan nostaa esiin mahdollisen päällekkäisyyden metsärikkomuksen ja luonnonsuojelurikkomuksen välillä sekä tarpeen tarkastella sääntelykokonaisuuden sisäistä johdonmukaisuutta.

Lausunnonantajista noin viidenneksellä ei ollut lausuttavaa esityksestä koskien metsälain 18 §:ää Metsärikos ja metsärikkomus.

4.4 Eläinlajien rauhoitus (70 § 6 mom)

Metsähallitus, Suomen metsäkeskus, Bioenergia ry, Koneyrittäjät ry, Metsäteollisuus ry, MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry, METO-Metsäalan Asiantuntijat ry, Laania Oy kannattivat ehdotettua muutosta.

Suomen metsäkeskus totesi, että viittauksen tarkoituksena olevan ohjata metsän hoitamisen ja käyttämisen osalta metsälaissa annettuihin rajoituksiin linnuston huomioon ottamiseksi siten, että toiminnassa noudatettaisiin luonnonsuojelulain 70 pykälässä säädettyjä kieltoja. Sen sijaan osa lausunnonantajista (Metsäteollisuus ry, METO-Metsäalan Asiantuntijat ry, Maanomistajain liitto) on ymmärtänyt ehdotetun informatiivisen säännöksen erheellisesti siten, että luonnonsuojelulain 70 §:n valvonta siirtyisi ehdotetuilla säännöksillä Suomen metsäkeskukselle. Myös MTK on lausunnoissaan esittänyt, että säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi lisätä tämentävä maininta siitä, että luonnonsuojelulain 70.6 §:ään kirjattavan viittauksen ja metsälakiin lisättävien säännösten myötä luonnonsuojelulain 70 §:n säännöksiä ei sovelleta irrallaan metsälain sääntelystä ja että metsän hoitamista ja käyttämistä koskeissa asioissa valvovana tahona olisi Lupa- ja valvontaviraston sijaan Suomen metsäkeskus.

Lupa- ja valvontavirasto totesi, että esityksessä tulisi selkeämmin kuvata metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston vastuut ja toimivalta. Lupa- ja valvontavirasto katsoi esityksen kaventavan luonnonsuojelulain valvontaviranomaisen itsenäistä toimivaltaa arvioida metsätaloustoimenpiteiden yhteydessä ilmenevien luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisia tilanteita.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry esitti säännökseen selventävää sanaa "lisäksi" seuraavasti: "Metsien hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista linnuston huomioon ottamiseksi säädetään lisäksi metsälain 10 c §:ssä", jotta varmistettaisiin, että oikeustila säilyy ja luonnonsuojelulain 70 §:n kiellot ovat edelleen voimassa, vaikka metsänomistajalle asetetaan metsälaissa arviointivelvollisuus sekä muita huomioon otettavia toimia, joilla pyritään varmistamaan lintujen suojelu. Suomen luonnonsuojeluliitto korosti, että metsälaissa ei voida muutenkaan säätää siitä, mitä luonnonsuojelulaki koskee, etenkin kun asia koskee myös lintudirektiivin tulkintaa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry totesi ehdotetun säännöksen olevan ristiriidassa luontodirektiivin ja lintudirektiivin kanssa, sillä maa- ja metsätalousministeriö ei puutu hakkuisiin.

BirdLife Suomi ry totesi, että säännös on esityksen mukaan tarkoitettu informatiiviseksi. Se on ymmärrettävissä niin, että metsien käyttöä rajoitetaan lintujen huomioimiseksi 70 pykälän muiden kieltojen jäädessä voimaan. Esiitetty muutos on sen mukaan ristiriidassa ehdotetun metsän 10 c §:n 4 momentin kanssa, jossa todetaan, että mikäli 10 c pykälän 1–3 momenttien toimenpiteet tehdään, kyse ei ole luonnonsuojelulain 70 § mukaisesta tahallisesta tappamisesta ja muusta 70 § kieltojen vastaisesta toiminnasta. Sanamuoto ei siten vastaa metsälain muutoksen sisältöä, joka sisältää luonnonsuojelulain mukaisen kiellon kumoamisen. Se ehdottaa sanamuodon muutosta, että se koskee metsälain mukaista metsien hoitamisessa ja käyttämisessä, koska muuten ei ole riittävästi yksilöity, että rajoitukset koskevat vain metsätaloustarkoituksessa tehtyä metsien hakkuuta.

Natur och Miljö r.f. korosti, että metsälakiin tehtävät selvennykset eivät saa johtaa suojelun tason heikkenemiseen käytännössä, vaan niiden tulisi pikemminkin parantaa mahdollisuutta suojella vaarantuneita lintulajeja.

4.5 Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä (82 §)

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että metsätaloutta koskien esitysluonnoksesta ei käy erityisen selvästi ilmi ehdotettavan yleispoikkeuksen lintulajien häirintää koskevan soveltamisalan suhde ehdotettavaan metsälain 10 c §:ään.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kanslia kiinnitti huomiota siihen, että lintudirektiivin näkökulmasta häirinnän arvioinnissa on otettava huomioon, onko toiminnasta (metsän hoidosta tai käytöstä) aiheutuva häirintä merkittävää lajin suojelutason kannalta. Se katsoi häirinnän tahallisuuden arvioinnin kytkeytyvän häirinnän

merkittävyyteen suojeltavan lajin suojelutasoon nähden ja katsoo, että se ei ole ennakkollisesti ratkaistavissa nyt ehdotetulla tavalla.

Lupa- ja valvontavirasto katsoi, että ehdotettava muutos ei ole EU:n tuomioistuimen mukainen, koska hallituksen esityksen perusteella yleispoikkeusta sovellettaisiin vain sellaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena ei ole häiritä, mutta josta häirintää kuitenkin aiheutuu. Pykälä suhtautuisi siis eri tavalla tavoitteelliseen ja muuhun häiriön aiheuttamiseen, vaikka Voore Mets, C-784/23-ratkaisussa ja aikaisemmassa EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä toiminnan kiellettyyttä olisi arvioitava toiminnan vaikutuksen eikä toimijan motiivin perusteella.

Metsähallitus, Metsäteollisuus ry, Sahateollisuus ry, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Laania Oy, Koneyrittäjät ry, Rakennusteollisuus RT ry, MTK ja Suomen Yrittäjät kannattavat muutosta.

Metsähallitus korosti uhanalaisten ja harvalukuisten lajien osalta ei-tarkoituksellisen häirinnän ”merkittävä vaikutus” -kriteerin käytännön arviointia. Se katsoi, että sääntelyn lintudirektiivin mukaisuus ja metsätalouden toimien mahdollistaminen edellyttää, että lain perusteluissa ja tulevassa ohjeistuksessa kuvataan, millä kriteereillä merkittävyyttä arvioidaan, (esim. lajin suojelutaso, paikallinen esiintyminen ja toimenpiteen kesto/laajuus), miten lieventävät toimet (ajoitus, rajaukset, säästöpuut, menetelmävalinnat) huomioidaan arvioinnissa, sekä miten kokonaisuus suhteutuu metsälain 10 c §:n velvoitteisiin niin, että pesien vahingoittamisen ehkäiseminen säilyy toiminnan suunnittelun lähtökohtana.

Maanomistajain Liitto katsoi sen selkeyttävän, että tavanomaisessa maa- ja metsätaloudessa syntyvä häiriö on luonteeltaan lyhytkestoista eikä tahallista, eikä siten rinnastu sellaiseen häirintään, joka voisi vaarantaa lintulajien pesinnän.

Koneyrittäjät ry katsoi tuomioistuimen ratkaisulla voivan olla vaikutuksia metsätalouden ohella myös muille toimialoille, joten esitetyt säännökset selkeyttävät lainsäädäntöä myös rakentamisen ja maatalouden osalta.

Rakennusteollisuus RT ry totesi lisäksi, että lisättäväksi ehdotetun sanan ”tavanomainen” lisääminen 82.1 §:ään estäisi poikkeussäännöksen tarkoituksen toteutumisen ja rajaisi rakentamisen säännöksen soveltamisen kannalta epätarkoituksenmukaisesti pienimuotoiseen rakentamiseen. Sen lausunnon mukaan sana ”tavanmukainen” tulee poistaa lakiehdotuksesta ja pysyttää säännös alkuperäisessä muodossaan.

MTK ja METO-Metsäalan Asiantuntijat ry pitivät tarpeellisena lainsäädännön noudattamisen tueksi täsmällistä tietoa siitä, mitä lintulajeja ehdotetulla säännöksellä uhanalaisista ja harvalukuisista lajeista tarkoitetaan. Lisäksi MTK ehdotti myös säännöksen vaihtoehtoisen kriteerin eli lintulajin kannan tyydyttävälle tason merkittävän haitan aiheutumisen liittämistä uhanalaiseen ja harvalukuisen lintulajiin.

Energiateollisuus ry katsoi ehdotetun sääntelyn olevan epäloogista, koska häirintäkiellon tulee olla vaikutusperusteinen, ei toimintoperusteinen, eikä kansallinen lainsäädäntö ei saa olla direktiivin säännöstä ja sitä koskevaa EU-tuomioistuinkäytäntöä tiukempi. Energiateollisuus ry katsoi, että perusteluissa ei pidä nostaa aurinkovoimaa esille, sillä se yksiselitteisesti kuuluu luonnonsuojelulain 70 §:n 5 momentin uusiutuvan energian poikkeukseen. Energiateollisuus ry katsoi myös, että ”uhanalaisuus ja harvalukuisuus” on osin päällekkäinen ”tydyttävän tason” kanssa ja siten laventaa direktiivin sanamuotoa, mutta pitää laajennusta hyväksyttävissä EU-tuomioistuimen ratkaisun johdosta sekä perusteltuna, että luonnonsuojelulain ja metsälain sanamuodot ovat tältä osin yhtenevät.

Natur och Miljö r.f, Suomen Luontopaneeli, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Metsäliike, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, BirdLife Suomi ry, Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri r Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Jyväskylän yliopisto, WWF Suomi vastustivat ehdottavaa muutosta.

Suomen Luontopaneeli ja Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus pitivät epäselvänä, miten lajin kanta ja tyydyttävä taso määritellään. Yksittäisen hakkuun merkitys vain harvoin ylittää laajemman valtakunnallisen tai alueellisenkaan populaation tason vaikutuksen, kun taas vaikutuksia tulisi tarkastella valtakunnallisesti koko kesähakkuuhäirinnällä. Häirinnän rajaaminen vain uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien lisääntymiselle on ongelmallista, koska metsähakkuukohteilla hyvin harvoin tehdään linnustoselvityksiä, jolloin näiden lajien esiintymiset hakkuukuviolla olisi tiedossa. Ehdotettu muutos heikentäisi ei-uhanalaisten lajien suojaa häirinnältä. Natur och Miljö r.f, Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry ja WWF Suomi katsoivat muutoksella olevan heikentäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry katsoi, että edes ehdotettu rajausta ei sovi metsälain - luonnonsuojelulain - lintudirektiivin järjestelmään, koska (uhanalaisen ja harvalukuisen) kynnykset ovat riittämättömiä ja ”tydyttävä taso” on epämääräinen.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry katsoi, että yleispoikkeus täytä direktiivien velvoitetta, koska ”metsätalous” ei ole peruste rikkaa direktiivejä, eikä poikkeamiselle ole perusteltua syytä.

BirdLife Suomi ry katsoi, että esitys heikentää nykyistä lakia, mutta samalla huomattavasti monimutkaistaa tilannetta. Lintudirektiivin velvoitteiden täyttämiseksi ei riitä, että havaitut pesät säilyvät, vaan pesäolettama syntyy jo reviirien perusteella. On käytännössä epäselvää, missä menee raja lintudirektiivin (ja lakimuutosehdotuksen) salliman häirinnän ja pesän suojan välillä. Esimerkiksi kesähakkuualueella olevan uhanalaisen tai harvalukuisen lajin osalta olisi kussakin tapauksessa tehtävä arvio siitä, voiko häirinnästä syntyä haittaa lajin lisääntymiselle, kannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi tai saattamiselle kyseiselle tasolle. Lakiin kirjattu vaatimus käsitellä uhanalaisia ja harvalukuisia lajeja eri tavoin kuin muita lintulajeja, asettaa metsänomistajalle tai hakkuu-oikeuden haltijalle velvollisuuden tunnistaa hakkuualueella esiintyvät lajit. Kolmannes Suomen pesimälinnuista on uhanalaisia, minkä vuoksi tilanteita, joissa arviota tarvitaan, syntyy huomattavan usein. Arvioiden laatiminen vaatii runsaasti sekä asiantuntija- että viranomaisresursseja, mikä lisää sekä maanomistajien ja hakkuu-oikeuden haltijoiden että hallinnon työtä ja kustannuksia.

Jyväskylän yliopisto katsoi muutoksen olevan selvä heikennys lajien suojeluun, koska se sallii käytännössä lähes aina poikkeamisen häirintä- ja vahingoittamiskiellosta. Se kiinnittää huomiota siihen, että lajin kannan tyydyttävän tason määrittelyä ei ole tehty. Esimerkiksi uhanalaiseksi määritelty laji, hömötäinen ei uhanalaisuudestaan huolimatta ole harvinainen vaan voimakkaasti taantunut. Vaikka yksittäisen hakkuun ei voida näyttää aiheuttavan haittaa lajin kannan tyydyttävän tason säilyttämiselle, vuosittaisten pesintäaikaisten metsähakkuiden pinta-ala ollessa yli 2000 km² ja hömötäisiä pesiessä Suomen metsissä noin 550,000 paria keskimäärin tiheydellä 2-6 paria / km², pesintäaikaisten hakkuiden kohteeksi joutuu 4000 – 12000 pesää joka vuosi. Jos yksi pesintä tuottaa keskimäärin 5 poikasta, joka syksy hömötäiskanta on hakkuiden takia mahdollisesti 20000-60000 yksilöä (2-6 %) pienempi kuin ilman hakkuuta, mitä voidaan jo pitää merkittävänä haittana uhanalaisen lajin lisääntymiselle ja tyydyttävän tason ylläpitämiseksi.

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry piti epäselvänä, miksi häirintäkielto on haluttu jättää voimaan vain tiettyjä uhanalaisia, harvalukuisia lajeja koskien, koska kyseiset lintulajit eivät tyypillisesti ole kovin alttiita metsänhakkuiden vaikutuksille, toisin kuin monet muut uhanalaiset, mahdollisesti harvalukuiset lajit. Se katsoi, että lakiluonnoksessa tulisi problematisoida tarkemmin po. lajien uhanalaistumisen syitä ja metsätalouden roolia siinä sekä vähintäänkin jättää mahdollisuus muuttaa/täydentää lajilistaa tai määrittää kynnyksarvot, millä perusteella häirintäkiellon piiriin voidaan lukea uusia lajeja.

Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry korosti, että tavoitteena on oltava turvata kaikkien lintulajien osalta vähintään hyvä kannan taso ja vähimmilläänkin tyydyttävä taso.

Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry, Suomen ympäristökeskus, WWF Suomi huomauttivat, ettei säännöstä ole välttämätöntä muuttaa, koska jäsenmaalla on oikeus direktiiviä tiukempaan lainsäädäntöön.

Suomen ympäristökeskus piti ehdotettua löyhennyttä ns. maa- ja metsätalouspoikkeamaan hyvin vaikeaselkoisena. Maanomistajan tai laitteen käyttäjän on mahdotonta arvioida, milloin häirinnästä aiheutuu tai ei aiheudu haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi tai saattamiselle kyseiselle tasolle.

Seinäjoen kaupunki katsoi, että pesien läheisen puuston hävittäminen aiheuttaa kaikille lajeille meluhäiriötä ja pienilmaston muutosta sekä ravinnon hankinta-alueen muutoksia. Pesinnän häirinnän rajaaminen vain harvalukuisiin ja uhanalaisiin lajeihin on myös huono, koska yleisestäkin lajista voi tulla harvalukuinen, mistä on esimerkkinä hömötäisen väheneminen.

Kuntien metsäasiantuntijat ry kysyi lausunnossa, koskeeko häirintä myös puistojen hoitoa. Pesäpuiden kaatamista vältetään jo nykyisellään puistoissa mutta esim. puistopuiden leikkauksia, niittoja ja ruohon leikkuuta tehdään kesäisin aktiivisesti.

Yksityishenkilö JR ja Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus kiinnittivät huomiota ”merkittävän haitan” kynnyksen määrittämiseen käytännössä ja miten tulkinnan yhdenmukaisuuteen. Luonnonvarakeskus muistutti, että eläinten hyvinvointilaissa tarkoitettua kärsimystä ja hyvinvoinnin heikkenemistä aiheutuu pesintäaikaissa hakkuissa kaikille hakkuiden piirissä oleville linnuille, ei ainoastaan uhanalaisten lajien yksilöille. Velvoite

suojella eläimiä tahallisen kärsimyksen aiheuttamiselta koskee kaikkia eläinyksilöitä lajiin ja uhanalaisstatukseen katsomatta.

Yksityishenkilö RH katsoi, että ehdotetun lain tarkoitus ei näytä olevan ilmoitettu lintujen pesinnän turvaaminen, vaan häirinnän laillistaminen. Ehdotetut säännökset heikentävät tilannetta edelleen.

Lausunnoissa todettuja muita huomioita

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry esitti, että 70 § muutetaan siten, että poistetaan sana ”toistuvasti” ja sanat ”tahallisesti”, koska kaikki pesät ovat suojeltuja ja alkuperäisen rakentajan jälkeen pesä voi olla käytössä vielä monta vuotta toisten lajien toimesta, jotka voivat olla vielä tiukemmin suojeltuja, esimerkkinä varis-tuulihaukka tai korppi-muuttohaukka. Se myös totesi, että valtioneuvostolla ei voi olla toimivaltaa päättää suojelun tarpeesta ohi EU-direktiivien (viitaten valtioneuvoston toimivaltaan säätää lajeista, joita ympärivuotinen pesän suojelu koskee).

Fingrid Oyj esitti launnossaan, että LSL 70 §:n 5 momentin säännösmuotoilu (” – uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisena, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitetun lajin yksilöiden kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt), joka on peräisin uusiutuvan energian RED III -direktiivistä, on vain direktiivin tahallisuuden tulkinnan selkeytys. Se katsoi, että koska RED III direktiivin 16 f artiklassa ”asiaankuuluva verkko itsessään” on erittäin tärkeän yleisen edun sekä kansanterveyden ja turvallisuuden osalta samalla painoarvolla kuin uusiutuvan energian tuotantolaitos, on perusteltua johdattaa sama tahallisuuden määritelmää koskeva tulkinta sähköverkkoon itseensä, koska sähköverkon, erityisesti Suomen kantaverkon, painoarvo uusiutuvan energian rakentamisessa on yksittäisiä tuotantolaitoksia merkittävämpi ja tärkeämpi. Luonnonsuojelulain 70 §:n 5 momenttia tulisi sen mukaan joko tarkentaa tai lisätä uusi momentti, joka koskisi myös sähköverkon rakentamista ja käyttöä sekä lisäksi selventää, että sama koskee myös rakentamiseen ja käyttämiseen liittyvää välttämätöntä voimajohtoalueen puunkorjuuta.

Syyttäjälaitos totesi, että luonnonsuojelulain kieltoihin on useaan kohtaan kirjattu sana tahallaan. Tämä voi aiheuttaa hämmennystä rikoslain 48 luvun 5 §:n 1) kohtaa tulkittaessa. Luonnonsuojelulain kirjoitustapa poikkeaa mm. ympäristönsuojelulain, jätelain ja eläinten hyvinvointilain kielloista. Niiden kielloissa ei erikseen mainita sanaa tahallaan.

Suomen metsäkeskus kiinnitti huomiota siihen, että luonnonsuojelulain 82 §:ään ehdotettava poikkeus ei koskisi metsälain 2 §:n 3 momentissa säädetyn kaltaista poikkeusta koskien metsätuhojen torjunnasta annetussa laissa (1087/2013) säädettyä vahingoittuneiden puiden poistamisvelvollisuutta tai metsälain 5 b §:ssä tarkoitettujen erityiskohteiden hakkuita, vaan niihin tulisi edelleen hakea poikkeusta Lupa- ja valvontavirastolta.

MTK on launnossaan kiinnittänyt huomiota säännöskohtaisissa perusteluiden tekstiin koskien toistuvasti käytössä olevia pesiä, jonka mukaan alueen käyttö näiden lintulajien pesien läheisyydessä pesintäkauden ulkopuolella ei ennalta arvioiden useimmissa tapauksissa ole merkittävää vaikutusta edes uhanalaisten lintulajien kantoihin, jos siitä aiheutuisi vain lyhytkestoista häiriötä lintulajille. Toistuvasti käytössä olevien pesien lähiympäristön käytön rajoittaminen pesintäajan ulkopuolella olisi sen käsityksen mukaan perusteltua ja tarpeellista vain poikkeuksellisesti ja säännös turvaisi pesintäajan ulkopuolella vain pesää, ei muuta aluetta. MTK piti tätä hyvänä ja edellä esitettyä omaa kantaansa tukevana.

Suomen Yrittäjät katsoi, että kun luonnonsuojelulain 82 §:ää muutetaan, olisi hyödyllistä samalla selventää ohjeistuksella, miten lain sanamuotoon sisältyvää ”merkittävät lisäkustannukset” -kriteeriä sovelletaan yhdenmukaisesti ja ennakoitavasti. Säännöksen oikeudenmukaisuutta ja kestävyyttä voidaan edistää kuvaamalla, mitä ”merkittävillä lisäkustannuksilla” tarkoitetaan ja miten kustannusarvio tehdään, sekä edellyttämällä, että toimija toteuttaa ensin kohtuulliset ja kustannustehokkaat haitanvälttämistoimet ennen kuin kustannusperusteeseen voidaan vedota.

4.6 Esityksen vaikutukset

Esityksen vaikutuksista tuli monipuolista palautetta. Useat ympäristöjärjestöt, tutkimustahot ja kuntien ympäristöviranomaiset painottavat, että muutoksella on merkittävä potentiaali parantaa lintujen pesimäaikaista suojelua. Useiden lausujien mielestä esitysjää vaikutuksiltaan osin riittämättömäksi ja esityksen eläinsuojelullisten ja ekologisten vaikutusten arviointi on puutteellinen. Esimerkiksi Suomen luontopaneeli näki, että nykyinen vaikutusarvio aliarvioi metsätalouden pitkän aikavälin vaikutukset lintujen elinympäristöihin ja koko metsäekosysteemin toimintaan.

Metsäalan toimijoiden lausunnoissa painottuvat puolestaan taloudelliset, toimintalogiikkaan liittyvät ja käytännön toteutukseen liittyvät näkökohdat. Monet näistä toimijoista katsovat, että vaikutusarvio tunnistaa osan muutoksen vaikutuksista, mutta aliarvioi kustannuksia ja toteutukseen kohdistuvia riskejä. Muutamit lausunnonantajat näkivät, että ehdotetut velvoitteet voivat lisätä puunkorjuun kausiluonteisuutta, mikä heikentää työvoiman saatavuutta, kasvattaa talvikauden kuormitusta, vaikeuttaa kone- ja kalustoresurssien suunnittelua sekä lisää työvoiman pysyvyyteen liittyviä riskejä. METO Metsäasiantuntijat ry, Maanomistajain Liitto ja MTK nostivat esille, että esityksellä on taloudellisia vaikutuksia metsänomistajille, joilla kesäkorjuukelpoisten kohteiden siirtäminen talvihakkuisiin pienentää tuloja. Lisäksi sekä metsäalan toimijat että Suomen Yrittäjät huomauttavat, että arviointi- ja ennaltaehkäisyvelvoitteen toteuttaminen edellyttää selkeää viranomaisohjeistusta ja yhtenäistä tulkintaa, muuten erityisesti pienet toimijat joutuvat kohtuuttoman hallinnollisen ja taloudellisen taakan alle. Monet metsäalan lausunnot nostivat esille, että vaikka esitetyt velvoitteet ovat pitkälti linjassa nykyisten vapaaehtoisten käytäntöjen kanssa, käytännössä ne edellyttävät merkittäviä tietojärjestelmien muutoksia, lisää koulutustarvetta ja uusia menettelyjä.

Metsäkeskus ja Lupa- ja valvontavirasto huomauttavat, että toimeenpanon vaikutukset resurssitarpeisiin, valvonnan laatuun ja koulutukseen ovat merkittävästi suurempia kuin esityksessä esitetään. Metsäkeskus korostaa, että pesimäaikaisen hakkuukieltojärjestelmän toimeenpano vaatii lisää maastotarkastuksia, henkilöstön koulutusta ja laajaa osaamisen vahvistamista lintujen ekologiasta, mikä on ristiriidassa hallinnon tehostamista-voitteiden kanssa. Lupa- ja valvontavirasto puolestaan huomauttaa, että esitys voi johtaa lisääntyviin vireillepanoihin ja tuoda merkittäviä lisäresursseja vaativia tilanteita, erityisesti silloin kun toimijoiden käsitykset ennakoarvioinnin riittävytydestä ja lintujen suojelun velvoitteista poikkeavat viranomaisnäkemyksistä.

4.7 Muut huomiot

Lausunnonantajat nostivat esiin muutamia muita esitykseen liittyviä huomioita. Muutamassa lausunnossa nostettiin esiin huoli, että sääntely voi saada aikaan kiistanalaisista tilanteita, joissa jokin muu taho kuin metsänomistaja, hänen valtuuttamansa taho, puunostaja tai viranomainen, käy tekemässä maastokäyntejä ja esittää omia arvioitaan linnuston tilanteesta. Metsäteollisuus ry huomautti lausunnossaan, että lainsäätäjän tulee tunnistaa mahdolliset ristikkäiset vaatimukset esimerkiksi metsätuholain tai uudistamisvelvoitteen osalta suhteessa 10 c § vaatimuksiin. Toimijalle tulee olla selvä, mitä lakia tai vaatimusta kulloinkin ensisijaisesti toteutetaan. Lisäksi voi syntyä tilanteita, joissa muun painavan syyn takia puunkorjuuta pystyttäisiin toteuttamaan vain rajoitusaikana.

Lisäksi muutamassa lausunnossa nostettiin esiin, että esityksen velvoitteiden ei tule johtaa tilanteeseen, jossa velvoitteita seuraavat rajoitukset eivät enää kannusta metsänomistajia tärkeiden rakennepiirteiden, kuten lehtipuiden, omaehtoiseen lisäämiseen. On varmistettava, että lakimuutokset eivät tule vähentämään vapaaehtoisten luonnonhoidon toimenpiteiden toteuttamista jatkossa.

Metsähallitus ja Suomen luontopaneeli huomauttivat, että työtyötiainen puuttuu esityksen nykytilan kuvauksessa olevasta taulukosta metsäympäristöissä elävistä uhanalaisista lintulajeista.

Liite 1 Lausunnonantajat

Bioenergia ry

BirdLife ry

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Energiateollisuus ry

Etämetsänomistajien liitto ry

Fingrid Oyj

Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo

Ilmastoisovanhemmat ry

Jyväskylän yliopisto

Kemijoki Oy

Korkein hallinto-oikeus

Kirkkonummen kunta

Koillismaan Vihreät

Koneyrittäjät ry

Kuntaliitto

Kuntien metsänasiantuntijat ry

Laania Oy

Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry

Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus

Lupa- ja valvontavirasto

Maanmittauslaitos

Maanomistajain Liitto

METO-Metsäalan Asiantuntijat ry

Metsäbiotalouden tiedepaneeli

Metsähallitus

Metsäliike

Metsäteollisuus ry

MTK

Natur och miljö rf

Nokian kaupunki

Oikeusministeriö

Pääkaupunkiseudun metsänomistajat PKMO ry

Rakennusteollisuus RT ry

Ruokavirasto

Sahateollisuus ry

Seinäjoen kaupunki

SLC Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Suomen luontopaneeli

Suomen metsäkeskus

Suomen yhteismetsät ry

Suomen ympäristökeskus

Suomen yrittäjät

Syyttäjälaitos

Tornator Oyj

Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry

Valtiovarainministeriö

Väylävirasto

WWF Suomi

Ympäristöministeriö

Ådo Akademi

Lisäksi 6 kansalaista toimitti lausunnon.

Liite 2 Lausuntopyyntöön jakelu

Aalto yliopisto

Bioenergia ry

Birdlife Suomi ry

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Elinkeinoelämän keskusliitto ry

Energiateollisuus ry

Energiavirasto

Etämetsänomistajien liitto

Finsilva

FSC Suomi

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta

Itä-Suomen yliopiston luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kemianteollisuus

Kestävyyspaneeli

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Koneyrittäjät ry

Korkein hallinto-oikeus

Lapin yliopisto

Liikenne- ja viestintäministeriö

Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS

Luonnonvarakeskus

Luontoliitto

Lupa- ja valvontavirasto

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

Maanmittauslaitos

Maanomistajain Liitto

METO - Metsäalan Asiantuntijat ry

METO - Metsäalan yrittäjät ry

Metsäbiotalouden tiedepaneeli

Metsähallitus

Metsän Jatkuvan Kasvatuksen Yhdistys Silva ry

Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MhyP Oy

Metsäpalvelutyöntajat ry

Metsästäjäliitto

Metsäteho

Metsäteollisuus ry

Natur och Miljö

oikeusministeriö

Paliskuntain yhdistys

PEFC Suomi

Pellervon taloustutkimus PTT

ProAgria keskusten liitto

Puutuoteteollisuus

Pääkaupunkiseudun metsänomistajat PKMO ry

Rakennusteollisuus ry

Ruokavirasto

Saamelaiskäräjät

Sahateollisuus ry

SAK

Suomen 4H-liitto

Suomen ilmastopaneeli

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto - Sitra

Suomen Kuntaliitto

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Suomen luontopaneeli

Suomen metsäkeskus

Suomen Partiolaiset

Suomen riistakeskus

Suomen tieyhdistys ry

Suomen uusiutuvat ry

Suomen yhteismetsät ry

Suomen ympäristökeskus

Suomen Ympäristöoikeustieteen seura ry

Suomen yrittäjät ry

Sweco

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC

Tampereen yliopisto

Tapio Oy

Teollisuusliitto ry

Tornator Oyj

Turun yliopisto

Työ- ja elinkeinoministeriö

Vaasan hallinto-oikeus

Valtakunnansyyttäjän toimisto

Valtioneuvoston oikeuskansleri

Valtioneuvostonkanslia

Valtiovarainministeriö

WWF Suomi

Väylävirasto

Ympäristöministeriö

Åbo Akademi

Ålands landskapsregering